

TERDİTLİ DAVADA TALEPLERİN AYRILMASI VE BUNA İLİŞKİN SORUNLAR
SEPARATION OF PROGRESSIVE LAWSUIT AND RELATED PROBLEMSAziz Serkan ARSLAN * **Makale Bilgi**Gönderi: 04/03/2025
Kabul : 28/03/2025**Anahtar Kelimeler***Terditli Dava,
Talep
Usûl Ekonomisi,
Vekâlet Ücreti,
Tahkikat.***Article Info**Received: 04/03/2025
Accepted: 28/03/2025**Keywords***Progressive Lawsuit,
Request,
Principle of
Procedural
Economy,
Attorney Fee,
Investigation.***Özet**10.21492/inuhfd.1651089

Mahkemeden talep edilen hukuki korumaya hõre dava çeşitleri; eda, tespit ve inşai davadır. Terditli dava, dava çeşitleri ayırımında; talep sonucuna göre dava çeşitleri arasında yer almaktadır. Terditli dava 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 111. maddesinde 'terditli dava' başlığı altında tarif edilmiştir. Buna göre terditli dava, davacının, aynı davalıya karşı arasında hukuki veya ekonomik bir bağlantı bulunan birden fazla talebini, aralarında aslilik ferilik ilişkisi kurmak suretiyle, aynı dava dilekçesinde ileri sürebilmesine imkân veren bir dava çeşididir. Terditli davada mahkeme, davacının aynı dilekçesinde yer alan her iki talebi ile ilgili tahkikat aşamasını ortak bir biçimde bir arada yürütür, bu doğrultuda öncelikle davacının asıl (asli) talepte denilen ilk talebi incelenir, bu talep yerinde görülmez ise yardımcı (feri) talebine geçilir ve tahkikat aşamasında deliller birlikte değerlendirilerek her iki taleple ilgili tek bir hüküm kurulur. Bu bağlamda terditli dava usul ekonomisinin gerçekleşmesine önemli katkı sunan bir dava çeşididir. Çalışmamızda öncelikle terditli dava hakkında genel bilgiler verildikten sonra, terditli davada sıraya konulmuş taleplerin uygulamada rastlandığı üzere mahkeme tarafından birbirinden tamamen ayrılarak incelenmesi hususu ele alınacak devamında bu durumun ortaya çıkaracağı sorunlar üzerinde durulacaktır.

Abstract

In our law, one of the types of lawsuits based on the legal protection requested from the court is the progressive lawsuit. The progressive lawsuit is defined under the title of 'progressive lawsuit' in Article 111 of the Code of Civil Procedure No. 6100. Accordingly, the progressive lawsuit is a type of lawsuit that allows the plaintiff to put forward more than in the same petition against the same defendant, provided these claims have a legal or economic connection, by establishing a primary and secondary relationship between them. In a progressive lawsuit, the court conducts the investigation phase regarding both claims included in the same petition of the plaintiff together in a joint manner, in this direction the first claim of the plaintiff, called the primary (main) claim, is examined, if this claim is not found appropriate, the auxiliary (secondary) claim is considered and a single verdict is made regarding both claims by evaluating the evidence together in the investigation phase. In this context, the progressive lawsuit is a type of lawsuit that makes a significant contribution to the realization of procedural economy. In our study, first of all, general information about the amended case will be given and then the issue of the requests listed in the amended case being examined by the court in a completely separate manner, as is the case in practice, will be discussed, and then the problems that this situation will cause will be emphasized.

 Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

* Doç. Dr. Kırıkkale Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı.

Atıf Şekli | **Cite As:** ARSLAN/Aziz Serkan, "Terditli Davada Taleplerin Ayrılması Ve Buna İlişkin Sorunlar", İnÜHFD, 16(1), 2025, s. 76-85. **İntihal** | **Plagiarism:** Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | **This article has been controlled via plagiarism software and reviewed by at least two blind referees.**

EXTENDED SUMMARY

One of the basic purposes of the civil procedure law is for the plaintiff to reach a conclusion in the simplest, fastest, and most cost-effective manner while seeking his/her rights before the judicial bodies. One of the rules regulated by the legislator for this purpose is that the plaintiff can request multiple request that are related to the same lawsuit petition from the court in an orderly manner. This rule is written under the title of orderly action in Article 111 of the Code of Civil Procedure, which is the basic basis of civil procedure law.

Although the concepts of 'staged lawsuit' or 'stepped lawsuit' are also used instead of 'progressive lawsuit' in doctrine and practice, the term 'progressive lawsuit' is preferred in our study because the legislator used this term, which is also widely adopted in the CPC.

In a progressive lawsuit, the plaintiff, who requests legal protection from the court, requests the court to examine multiple primary and secondary requests that are related to each other in a certain order. The court cannot examine and rule on the secondary claim if it has reject the plaintiff's primary claim on the merits (CPC Art. 111/2). Thus, the investigation stages regarding both the primary and secondary claims of the plaintiff are carried out together and a decision is made regarding both the primary and secondary claims at the same time. This situation positively contributes to the resolution of cases in a shorter time, in a simple, fast, and cost-effective manner. In addition, it helps the plaintiff to better protect his rights by interrupting the statute of limitations for the secondary claim requested with a reserve. In particular, the request for the cancellation-registration of the title deed as the first claim, and the request for the judgment of the receivable if this claim is not found to be justified can be given as examples of a reserve case. Apart from this, the complaint regarding the cancellation of the transaction made by the enforcement officer and the request for entitlement as a secondary claim in case of its rejection, the determination of the invalidity of the termination of the employment contract, and the claim for reinstatement as the primary claim; In case the court decides otherwise, the request for the collection of severance pay and notice compensation receivables from the defendant, the request for the cancellation of the disposition as the main request in the case of cancellation of the disposition, the request for invalidity due to collusion in case of rejection of this, the request for the rejection of the dispositions of the deceased based on the main request of collusion, and the request for reduction in case of rejection of this can be given as examples of frequently encountered demand cases in practice. Despite the positive aspects of the frequently resorted to demand case in practice, sometimes problems and hesitations can be encountered in court practices regarding the examination of the demands by differentiating them or making one of them a pending issue, litigation expenses, and attorney fees. In this study, the problems that arise in the light of the opinions of the judicial authorities and the doctrine will be examined and solution suggestions will be tried to be presented.

The progressive lawsuit offers the plaintiff the opportunity to put forward multiple claims against the same defendant that have a legal or economic connection between them in the same lawsuit against the same defendant by establishing a primary and secondary relationship between them. In progressive lawsuits, one of the claims requested from the court is the primary claim; the second is the secondary claim. The plaintiff first requests the court to decide on the primary claim and makes the secondary claim for the possibility of the primary claim being rejected.

The court first tries to reach an opinion on the primary claim and when its opinion on this claim is negative, it examines the secondary claim and reaches a conclusion on that issue and makes a decision. If the plaintiff's primary claim is ruled on in a progressive lawsuit, there is no need to make a decision on the secondary claim. In a progressive lawsuit, the investigation stages regarding both the primary and secondary claims of the plaintiff are carried out together and a decision is made on both the primary and secondary claims at the same time. This situation contributes positively to the procedural economy, which means that the cases are resolved in a shorter time, simply, quickly, and with reasonable costs.

Despite the stated benefits of the progressive lawsuit, in practice, it is seen that the courts, by taking advantage of the opportunity provided by Article 167 of the Civil Procedure Code, separate the demands put forward as progressive lawsuits from each other and decide on them as separate files. This situation will not only be contrary to the purpose of the legislator and the letter of the law, but also, to put it more concretely, will cause separate litigation expenses and attorney fees for each separate file, and will have a negative impact on the proper conduct of the trial and procedural economy.

I. GİRİŞ

Davacının yargı organları önünde hakkını ararken mümkün olduğunca basit, hızlı ve ekonomik olarak sonuca ulaşması yargılama hukukunun temel amaçlarından birisidir. Bu amaca yönelik olarak kanun koyucunun düzenlediği kurallardan biri de davacının aynı dava dilekçesi ile aralarında bağlantı bulunan birden fazla talebini terditli olarak mahkemeden talep edebilmesidir¹. Bu kural medeni yargılama hukukunun temel dayanağı olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu m.111'de “terditli dava” başlığı altında kaleme alınmıştır².

¹ 1086 sayılı HUMK döneminde kanunda terditli dava hakkında bir hüküm bulunmaması birlikte 1987 yılında 1986/4-1987/5 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararı ile birden fazla talebin davacı tarafından terditli dava şeklinde ikame edilebileceği kabul edilmiş ve uygulama bu şekilde gerçekleşmiştir. 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununda ise terditli dava ayrı bir madde başlığı altında düzenlenerek mevzuattaki yerini almıştır.

² Davalar kategorize edilirken değişik şekillerde ayırma tâbi tutulmaktadır. Ancak en önemli ayırım mahkemeden istenen hukukî korumaya göre yapılan ayırımdır. Bunun dışında, dava dilekçesinde istenen talebin sayısına veya sonucuna göre de ayırım yapılmaktadır. Bu bağlamda terditli davanın dava türleri arasındaki yeri, davacının dava dilekçesinde belirttiği talep sonucunun sayısına göre tespit edilmektedir. Bkz. PEKCANİTEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/ÖZEKES, Muhammet: Medenî Usûl Hukuku Ders Kitabı, 6. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s.219; POSTACIOĞLU, İlhan E./ALTAY, Sümer: Medenî Usûl Hukuku Dersleri, 8. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020, s.254; ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder/TAŞPINAR AYVAZ, Sema: Medenî Usul Hukuku, 2. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2016, s.240; TANRIVER, Süha: Medenî Usûl Hukuku C.1, 6. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2024, s.691; ATALI, Murat/ERMENEK, İbrahim/ERDOĞAN, Ersin: Medenî Usûl Hukuku, 3. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2020, s.347; BUDAK, Ali Cem/KARAASLAN, Varol: Medenî Usul Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara 2020, s.153; PEKCANİTEZ, Hakan: Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku C. II, 17. Baskı, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul 2017, s.1085; TOPALOĞLU, Ali: “Terditli Davalar Açısından HMK'nın Görev Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, İzmir Barosu Dergisi 14(1), 2014, s.83; TUTUMLU, Mehmet Akif: “Terditli Davada Hüküm Kurma Sorunu”, Terazi Hukuk Dergisi, (97), 2014, s.92-94; TEKÇE BARUT, Fatma Nur: Medeni Usul Hukukunda Terditli Talep Yığılması, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler

Doktrinde ve uygulamada terditli dava kavramı yerine “kademeli dava” veya “basamaklı dava” kavramları da kullanılmakla birlikte kanun koyucu HMK’da, doktrinde de ağırlıklı olarak benimsendiği üzere terditli dava kavramını kullandığı için çalışmamızda terditli dava kavramı tercih edilmiştir³.

Terditli davada, davacı birbiriyle bağlantı bulunan asli ve ferî birden fazla talebinin belli bir sıra altında incelenmesini mahkemeden talep eder. Mahkeme, davacının asli talebinin esastan reddine karar vermedikçe ferî talebini inceleyemez ve hükme bağlayamaz (HMK m.111/2). Böylece davacının hem asli hem de ferî talebine ilişkin tahkikat aşamaları birlikte yürütülür ve hem asli hem de ferî talep hakkında aynı anda karar verilir⁴. Bu durum davaların daha kısa sürede, basit, hızlı ve uygun maliyetle çözüme kavuşturulmasına olumlu katkı sağlar⁵. Ayrıca terditli davada asıl talebin yanında talep edilen yardımcı talep açısından da zamanaşımı kesilir. Bu durum ise davacının haklarını daha iyi korumasına yardımcı olur⁶. Bu açıdan terditli dava uygulamada sıkça kullanılan bir dava çeşididir⁷.

Terditli davanın olumlu yönlerine karşın bazen uygulamada taleplerin ayrılarak (tefrik edilerek) incelenmesine veya birinin bekletici mesele haline getirilmesine rastlanmaktadır. Bunun neticesinde ise yargılama giderleri ve vekalet ücreti gibi konularda problem ve tereddütlerle karşılaşabilmektedir. Bu çalışmada Yargıtay kararları ışığında terditli dava hakkında bilgi verildikten sonra taleplerin ayrılmasının ortaya çıkardığı problemler irdelenecek ve çözüm önerileri sunulmaya çalışılacaktır.

II. GENEL OLARAK TERDİTLİ DAVA VE ÇEŞİTLERİ

Terditli davada, davacı iki ayrı talepte bulunur. Ancak, bu talepleri terditli (kademeli) olarak yapar. Diğer bir ifadeyle taleplerden biri asıl ikincisi ise yardımcı (terditli) taleptir. Davacı, ilk önce asıl talep hakkında karar verilmesini ister. Yardımcı talebini ise, asıl talebin reddedilmesi ihtimaline binaen yapar⁸. Bu bağlamda terditli davanın görülebilmesi için talepler arasında aslilik-ferilik ilişkisi bulunması ve talepler arasında ekonomik veya hukuki bağın bulunması şeklinde iki şart aranmaktadır. Buna ilave olarak her ne kadar madde metninde açıkça yer verilmemiş olsa da doktrinde ve Yargıtay kararlarında belirtildiği üzere

Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2022, s.19 vd.

³ MUŞUL, Timuçin: Medenî Usul Hukukunda Terdit İlişkileri, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2009, s.29; KURU, Baki/AYDIN, Burak: Medenî Usul Hukuku El Kitabı C. I, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2021, s.416; KURU, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü C. II, Demir Demir Yayıncılık, İstanbul 2001, s. 1484; POSTACIOĞLU/ALTAY, s.272; KIRAZ, Taylan Özgür: 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Getirilen Yenilikler, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2012, s. 29; ASLAN, Kudret: “Medenî Usul Hukukunda Davanın Açılmamış Sayılmasının Etkileri”, Medenî Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 9(25), 2013, s. 92; YILMAZ, Ejder: Hukuk Sözlüğü, 4. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2011, s.154; Yargıtay 14.HD., 28.02.2017, E.2016/10784, K.2017/1505; Yargıtay 14.HD., 08.03.2013, E.2013/619, K. 2013/3423; “Davacı-davalı erkek, kademeli olarak öncelikle nisbi bütlan sebebiyle evliliğin iptali, bu mümkün olmadığı takdirde evlilik birliğinin sarsılması sebebiyle boşanma talebinde bulunmuştur. Davacı – davalı erkeğin kademeli isteklerinden boşanma davası hakkında olumlu ya da olumsuz karar verilmemiştir.” Yargıtay 2.HD., 09.11.2015, E.2015/6743, K.2015/20580 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

⁴ KILINÇ, Ayşe: “Bir Yargıtay Kararı Işığında Terditli Dava ve Terditli Davada Hüküm Konusunun İncelenmesi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 69(2), 2020, s.546.

⁵ Alman hukukunda yaygın şekilde başvuru terditli dava, davaların yığılmasının bir alt türü olarak ZPO § 260'da düzenlenmektedir. Maddeye göre, davacının aynı davalıya karşı ileri sürdüğü birden fazla talep, farklı sebeplere dayansa bile, ilk derece mahkemesinin bütün taleplere bakmakla görevli olması ve aynı tür davanın açılmasının caiz olması hâlinde talepler tek bir davada birleştirilebilir. Terditli davada davacı, davalıya karşı asli talep ve yardımcı talep olmak üzere iki talepte bulunur ve kural olarak asli talebin reddedilmesi durumunda yardımcı talep mahkemece incelenir. Ayrıntılı bilgi için Bkz. ROSENBERG, Leo/SCHWAB Karl/GOTTWALD, Peter: Zivilprozessrecht, 15. Auflage, C.H. Beck, München 2013, s. 533 Rn. 1, s. 535 Rn. 19.

⁶ POSTACIOĞLU/ALTAY, s.257.

⁷ Uygulamada sıklıkla başvuru terditli davalara örnek olarak; ilk talep olarak tapu iptalinin ve tescilinin, bu talebin yerinde görülmemesi halinde alacağa hükmedilmesinin istendiği tapu davaları gösterilebilir. “Dava terditli olarak açılmış olup, ilk talep tapu iptal-tescil, bu talebin yerinde görülmemesi halinde 20.000 TL alacağa hükmedilmesine ilişkindir. Mahkemece tapu iptal-tescil talebinin reddine, alacağa yönelik talebin ise kısmen kabulüyle 20.000 TL'nin kabulüne, bozmadan sonra ıslah yapılamayacağından ıslah talebinin reddine karar verilmiştir.” Yargıtay 8.HD., 12.12.2018, E.2018/12122, K.2018/20052 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025). Yine icra memurunun yapmış olduğu işlemin iptaline ilişkin şikâyet ve bunun reddi hâlinde ferî talep olarak istihkak talebinde bulunulan davalarda sıklıkla karşılaşılan terditli davalar arasındadır. “Öncelikle alacaklı vekilinin asli talep olarak bildirdiği şikâyetin incelenmesi, şikâyetin reddi hâlinde bu kez istihkak iddiasının incelenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, aynı süre içerisinde şikâyet başvurusu ve istihkak davası açmak zorunda olan alacaklının hukuki yararının çiğnenmesi sonucunu doğuracağı gibi, ayrı ayrı açılmış olmaları hâlinde istihkak davası şikâyetin sonucunu bekleyeceğinden usul ekonomisi ilkesi ile de bağdaşmayacaktır. Alacaklının taleplerinin yasal dayanağı İİK'nin 99. maddesi olup, yerel mahkemenin gerekçesinde belirtildiği üzere işyeri devri, alacaklıdan mal kaçırma vs. iddialarının şikâyetinde değil, açılacak istihkak davasında dinlenebileceğinden alacaklının terditli olarak ileri sürdüğü talepler arasında bu anlamda da hukuki bir bağlantı bulunmaktadır. Alacaklının taleplerinin aynı amaca hizmet etmesi iki ayrı talebin bulunmadığı anlamına gelmez. Yukarıda açıklandığı gibi alacaklı icra memurunun işlemine karşı şikâyetinde bulunabileceği gibi istihkak davası da açabilir.” Yargıtay HGK, 10.12.2019, E.2017/8-1917, K.2019/1332 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025). Bunların haricinde iş akdinin feshinin geçersizliğinin tespiti ile işe iadenin asli talep olarak ileri sürüldüğü ancak mahkemenin aksi kanaatte olması hâlinde kudem tazminatı, ihbar tazminatı alacaklarının davalıdan tahsilinin istendiği iş davaları, tasarrufun iptali davasında asıl talep olarak tasarrufun iptal edilmesinin istendiği, bunun reddi halinde muvazaa nedeniyle geçersizlik talebinde bulunulan davalar, murisin tasarruflarının muvazaa asıl talebine bağlı olarak reddinin istendiği bunun reddi halinde tenkisin talep edildiği davalar terditli dava örneklerindendir. “Tenkis davaları ile muvazaaya dayalı iptal davaları ileri sürülüş biçimleri, hukuksal esaslar, kapsamları ve nihayet başta tenkis davası açan kişinin tasarrufun geçerli bulunduğunu zimnen benimsediği düşüncesi akla gelse de, kendi yararına bir hukuki sonuç elde etmek isteyen ve kapsamları farklı hukuki sonuçlar doğurabilecek birden fazla dava açma durumunda bulunan bir kimse bu davalardan birini diğerine tercihan açmaya zorlanamayacağı gibi, yasaların uygulanmasında, hakların korunması doğrultusunda hareket etme gereği karşısında bu davalardan birini açmakla, açık bir irade beyanı olmadan diğerinden feragat edildiğinin kabulü de uygun bulunmamıştır. Miras bırakanın yaptığı temlikli tasarruflardan zarar gören mirasçılar, tenkis davası ile birlikte kademeli olarak veya tenkis davası açtıktan sonra ayrı bir dilekçe ile Borçlar Kanunu'nun 18. maddesine dayalı muvazaa nedeniyle iptal tescil davası da açabilirler.” Yargıtay İBBGK, 22.05.1987, E.1986/4, K.1987/5, RG: 05.10.1987, 19595.

⁸ KURU, s.1484.

asli ve ferî talepler açısından ortak görevli bir mahkemenin de bulunması şarttır⁹.

Terditli davalar, dayandıkları vakıaların aynı veya başka olmasına göre ikiye ayrılır.

İlk olarak terditli davada taleplerin dayandıkları vakıaların aynı olması halinde, asıl talep ile yardımcı (terditli) talebin dayandığı maddi vakıalar aynıdır; yalnız bu vakıaların dayandıkları taleplerin hukuki sebebi değişiktir. Buna örnek olarak davacının ödünç verdiği piyanonun mevcut ise aynen iadesini, olmadığı takdirde bedeli olan 50.000 TL'nin tahsilini istemesi gösterilebilir. Mahkeme öncelikle piyanonun aynen iadesine, bu talebi uygun bulmadığı takdirde bedeli olan 50.000 TL'nin davacıya ödenmesine karar verebilir. Terditli dava açılmasıyla, pratik zaruretlerin bir sonucu olarak bazı hâllerde terditli hüküm olarak sayılabilecek durumların ortaya çıkmasını birbirine karıştırmamak gerekir¹⁰. Zira terditli dava sonucunda verilen hüküm terditli değildir. Asıl talep hüküm altına alınmışsa, zaten yardımcı talep hakkında herhangi bir karar verilmeyecektir. Asıl talep reddedilmişse ancak bu durumda yardımcı talep hakkında karar verilecektir. Yardımcı talep de mahkemece esastan reddedilmişse verilen karar menfi tespit hükmü niteliğinde olacaktır.

İkinci olarak taleplerin dayandığı vakıaların değişik olması halinde ise asıl talep ile yardımcı (terditli) talebin hem dayandıkları vakıalar hem de bunların hukuki sebepleri değişiktir. Bu duruma örnek olarak davacının, asıl talep olarak ölüme bağlı bir tasarrufun iptalini istemesi ancak bu yerinde görülmez ise ölüme bağlı tasarrufla devredilen malların tenkisini istemesi gösterilebilir¹¹. Bu durumda, her iki talebin dayandığı vakıalar başka olduğu gibi bunların hukuki nitelendirmesi ve sebepleri de (iptal, tenkis) başkadır¹². Tenkis ve muvazaa nedeniyle iptal-tescil davalarının hukuki sebepleri farklı olsa da dayandıkları vakıalar (dava sebepleri) aynı muvazaa olayıdır. Bu durumda bu iki davayı bağımsız davalar olarak nitelendirmek mümkün değildir¹³.

Davacının dava dilekçesinde aralarında bağlantı bulunmayan birden fazla vakıaya dayanması ve vakıaları terdit ilişkisi içerisinde sunması durumunda terditli davadan söz edilemez. Zira bu durumda davacının talep sonucu tek olmakla beraber, talep sonucunu haklı gösteren ancak birbiriyle bağlantısı olmayan vakıalar terditli olarak ileri sürülmektedir¹⁴.

Hukuk Muhakemeleri Kanun m.111'deki koşulları taşımayan bir dava terditli dava olarak açılmışsa hâkim bu davaların ayrılmasına her zaman karar verebilecektir¹⁵.

III. TERDİTLİ DAVANIN İNCELENMESİ

Terditli davaya bakan mahkeme, davacının dava dilekçesindeki asıl talebi ile yardımcı talebi arasında bir bağlantı bulunması ve her iki talebin de hukuki ve ekonomik bakımdan aynı veya benzer amaca yönelmiş olması durumunda, ilk önce asıl talep hakkında inceleme yapar. Bu talebi yerinde bulursa, yardımcı (terditli)

⁹ KURU, s.1494; ATALI/ERMENEK/ERDOĞAN, s.357; ERUYGUR, Kemal Haluk/ERDEM, Abdullah: "Terditli Dava Taleplerinde Dava Şartı Arbuluculuk", Gaziantep Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2(1), 2024, s.1-18; "Terditli (kademeli) davalarda (6100 Sayılı HMK 111. md), davacı aynı davalıya karşı aralarında hukuki veya ekonomik bağlantı bulunan birden fazla talebini aralarında asıllık ve fer'ilik ilişkisi kurarak aynı dava dilekçesinde ileri sürebilir. Terditli davalardaki taleplerden biri asıl taleptir; ikincisi fer'i taleptir. Davacı, ilk önce asıl talep hakkında karar verilmesini ister, yardımcı talebini ise asıl talebin reddedilmesi ihtimali için yapar. Mahkeme de davacının asıl talebinin esastan reddine karar vermedikçe, fer'i talebi inceleyemez ve karara bağlayamaz. Terditli davalarda görev hususu asıl talebe göre belirlenmelidir. Görev, kamu düzeni ile ilgili olduğundan iddia ve savunma olarak ileri sürülmesi bile bu hususu mahkeme resen gözeteneğinden asıl talebin reddine karar verilmesi halinde Mahkemece fer'i talebe dair görev hususunun değerlendirilmesi mümkündür. Somut uyumsuzluk incelendiğinde, dilekçeler teatisi aşamasında gerek dava dilekçesi gerek süresi içerisinde ve HMK'nun 141/1. maddesine uygun olarak sunulan cevaba cevap dilekçesindeki anlatımlara göre; davacı taraf, davaya konu taşınmazın bağış olarak devredildiğini, boşanma ilamıyla sabit olduğu üzere davalı kadının güven sarsıcı ve sadakat yükümlülüğünü ihlal eden davranışlarda bulunması ve aile birliğine karşı vazifelerini önemli surette yerine getirmedikten evlilik birliğinin sona erdiğini belirterek bağıştan rücu sebebine dayalı tapu iptal ve tescil, bu mümkün olmadığı takdirde mal rejiminin tasfiyesi ile alacak istemiştir. Davacının asıl talebi bağıştan rücu sebebine dayalı tapu iptal ve tescil olup, asıl talep hakkında bir karar verilmeden fer'i talebin incelenmesi mümkün değildir. Asıl talebin kanuni dayanağı ise 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 295 vd. maddeleri (818 Sayılı Borçlar Kanunu'nun 244 vd. maddeleri) olduğuna göre, uyumsuzluğun çözüm yeri genel mahkemelerdir. Mahkemece, davanın kaldığı yerden devamı ile talep hakkında bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir." Yargıtay 8.HD., 22.11.2016, E.2016/22, K.2016/15934 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

¹⁰ KURU, s.1494. İİK m.24'e göre taşınır teslimine ilişkin ilamların icrasında taşınır borçlunun yedinde bulunmazsa ilamda yazılı değeri alınır. Vermezse ayrıca icra emri tebliğine hacet kalmaksızın haciz yoluyla tahsil olunur. Taşınır malın değeri, ilamda yazılı olmadığı veya ihtilaflı bulunduğu takdirde, icra memuru tarafından haczin yapıldığı tarihteki rayice göre takdir olunur; Keza işe iade davalarında, 4857 İş Kanunu m. 21'e göre işçinin kesinleşen mahkeme kararının kendisine tebliğinden itibaren on gün içinde işe başlatılmak üzere başvuruda bulunmasına rağmen işverenin kendisine tanınan bir aylık süre içinde işçiyi işe başlatmaması halinde en az dört en çok ise sekiz aylık ücret tutarında tazminat ödemesi gerekir. Bu ise İş Kanunu m. 21/2 ve m. 21/4 çerçevesinde işe iade kararında ayrıca belirtilir.

¹¹ "Miras bırakanın yaptığı temlikli tasarruflara karşı bundan zarar gören mirasçılar tenkis davası ile birlikte kademeli olarak veya ayrı bir dilekçe ile muvazaa hukuksal nedenine dayanarak tapu iptal-tescil davası açabilirler." Yargıtay İBK, 22.05.1987, E.1986/4, K.1987/5 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

¹² "Mahkemece, davacıların ilk talebi olan tapu iptali-tescil isteklerinin kabulüne karar verilmiş; terditli olarak talep edilen tenkis isteği bakımından ise davanın reddine karar verilmiştir. Hemen belirtilmelidir ki, dava dilekçesinin içeriği ve iddianın ileri sürülüş biçiminden açılan davada öncelikli isteğin "tapu iptali ve tescil" olduğu anlaşılmaktadır. Davacıların ilk sıradaki talebi olan tapu iptali-tescil istekleri mahkemece yerinde görülmediği takdirde terditli talep olan "tenkis" isteği üzerinde durulması gerekirken; tapu iptal-tescil talebi kabul edildiği halde, terditli talep olan tenkis isteği yönünden de davanın reddine karar verilmesi ve tenkis talebi reddedildiği gerekçesiyle davalı lehine vekalet ücretine hükmedilmiş olması doğru değildir." Yargıtay 1.HD., 28.09.2020, E.2019/1989, K.2020/4501 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

¹³ KURU, s.1485.

¹⁴ PEKCANİTEZ, s.1083.

¹⁵ MUŞUL, s.77 vd.

talebin incelenmesine gerek kalmaz¹⁶. Asıl talep yerinde görülmezse mahkemenin bu kanaatini bir ara kararıyla açıklaması gerekmez; bu süreç tamamen hâkimin ya da mahkemenin karar verme sürecinde bir kesit olup, herhangi bir kararlar taraflara özellikle duyurulmasına gerek yoktur. Zira hâkim, her iki taleple ilgili tahkikat aşamasını ortak bir biçimde bir arada yürütür ve delilleri birlikte değerlendirerek bir karara varır. İşte karar verme sürecinde hâkim, öncelikle asıl talep konusunda bir kanaate varmaya çalışacak, bu talep konusundaki kanaati olumsuz yönde oluştuğunda, yardımcı talebi inceleyip o konuda bir sonuca varacak ve tek bir karar verecektir¹⁷. Terditli davada davacının asıl talebi hüküm altına alınmışsa yardımcı talep hakkında zaten herhangi bir karar verilmesine gerek kalmayacaktır. Ancak asıl talebi reddedilmişse ancak bu durumda yardımcı talebi hakkında karar verilecektir¹⁸.

Mahkemenin terditli davada yapacağı tahkikat, yardımcı talep de aynı vakıya dayandığı veya asıl taleple bağlantılı olduğu için, talebin ayrı bir dava konusu yapılmasına göre daha kolay olacaktır. Bunun neticesinde karar vermesi de, yardımcı talebin ayrı bir dava konusu yapılması haline oranla çok daha kolay olacaktır.

Terditli davayı, davacının dava dilekçesinde terditli olarak birden fazla vakıya dayandığı davaların yığılması (objektif dava birleşmesi) ile karıştırmamak gerekir¹⁹. HMK m. 110'da düzenlenen davaların yığılması hali, davacının, aynı davalıya karşı birden fazla bağımsız vakıya dayalı asıl talebini, aynı dava dilekçesi ile hep birlikte talep etmesidir. Bu durumda davacının talepleri arasında, terditli davadaki gibi bir aslilik-ferilik durumu söz konusu olmaz²⁰. Başka bir ifade ile birleşen talepler birbirinin ikamesi değildir²¹. Bu dava çeşidinde taleplerin tümü birbirinden bağımsız, eşdeğer ve aynı derecede öneme sahiptir. Her bir talep farklı edimlerin gerçekleştirilmesine yönelmiştir. Görünüşte tek dava, gerçekte ise talep sayısınınca dava mevcuttur. Davacının ulaşmak istediği birden çok talep sonucunun hepsi birbirine eşdeğerdir, aralarında herhangi bir tercih sıralaması yoktur. Burada davacı birden çok talep ileri sürmekte ve hepsi hakkında karar verilmesini istemektedir²². Bu nedenle görünüşte tek hüküm olsa bile, gerçekte talep sayısınınca hüküm mevcuttur. Mahkeme, taleplerin tümü hakkında ayrı ayrı karar vermek ve bunları hüküm fıkrasında göstermek zorundadır²³. Mahkemenin, taleplerin tümü hakkında tek ve aynı şekilde karar verme zorunluluğu

¹⁶ “Terditli (kademeli) davalarda, davacı aynı davalıya karşı aralarında hukuki veya ekonomik bağlantı bulunan birden fazla talebini aralarında aslilik ve fer’ilik ilişkisi kurarak aynı dava dilekçesinde ileri sürebilir. Terditli davalardaki taleplerden biri asıl taleptir; ikincisi fer’i taleptir. Davacı, ilk önce asıl talep hakkında karar verilmesini ister, yardımcı talebini ise asıl talebin reddedilmesi ihtimali için yapar. Mahkeme de davacının asıl talebinin esaslanıncaya karar vermedikçe, fer’i talebi inceleyemez ve karara bağlayamaz. Somut olayda, davacılar dava dilekçesinde tasfiyeye konu taşınmazların tapu kayıtlarının iptali ile davacılar adına tescilini, mümkün olmaması halinde mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacağın tahsiline karar verilmesini istemişlerdir. Mahkemece, davacıların asıl talebi olan tapu iptali ve tescil isteği hakkında olumlu olumsuz bir karar verilmeden, doğrudan alacak talebi hakkında karar verilmiştir. O halde, mahkemece, yukarıda bahsedilen ilkeler ışığında, HMK 297. madde uyarınca, davacıların terditli talepleri hakkında ayrı ayrı olumlu-olumsuz bir karar verilmesi gerekirken, bu hususlar göz önüne alınmadan karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olmuş, bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 2.HD., 21.03.2022, E.2021/859, K.2022/2625 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

¹⁷ KURU, s.1484.; POSTACIOĞLU/ALTAY, s.272; ATALI/ERMENEK/ERDOĞAN, s.347; “6100 sayılı HMK’nın 111. maddesi gereğince birleştirilen terditli davada davacının talebindeki sıraya uygun şekilde öncelikli talebi olan tapu iptali ve tescil istemi incelenmiş ise de ikinci kademede terditli talebi olan muhdesat bedellerinin tahsili istemi konusunda 6100 sayılı HMK’nın 26 . maddesi gereğince inceleme yapıp karar verilmesi gerekirken, bu konuda olumlu olumsuz bir karar verilmemesi doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” Yargıtay 14.HD., 17.01.2017, E.2016/10860, K.2017/307 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

¹⁸ KURU, s.1494; TEKÇE BARUT, s.46; “Dava, arsa sahiplerinden bağımsız bölüm satın alanın açtığı tazminat, mümkün olmaz ise mesken bedelinin tahsili ve senet iptali istemine ilişkindir. HMK’nın 111/2 maddesi, “Mahkeme, davacının asıl talebinin esaslanıncaya karar vermedikçe, fer’i talebini inceleyemez ve hükme bağlayamaz.” hükmünü içermektedir. Somut olayda mahkemece, davacının HMK’nın 111. maddesi uyarınca terditli olarak öne sürdüğü taleplerinden ilki kabul edilmiş, ancak, aynı maddenin 2. fıkrasına aykırı şekilde, bu talep ile birlikte, öne sürülen ikinci talep içerisinde yer alan, senet iptaline de karar verilmiş olmasında isabet bulunmamıştır.” Yargıtay 23.HD., 29.03.2018, E.2015/3180, K.2018/2506 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

¹⁹ AKSOY, Elif: “Objektif Dava Birleşmesi”, Türkiye Barolar Bbirliği Dergisi, (117), 2015, s.203; BUDAK/KARAASLAN, s.153; KURU/AYDIN, s.21; ERUYGUR/ERDEM, s.9; KURU, s.1494.

²⁰ “Usul hukuku ilkeleri çerçevesinde değerlendirildiğinde davacı, davalıya karşı birbirinden bağımsız olan birden fazla asıl talebini aynı davada birleştirebilir, yani birden fazla davalıyı aynı dava dilekçesiyle açabilir. Bir başka anlatımla dava yığılması bir davada aynı taraflar arasında birden fazla talebin ileri sürülmesi, yani aynı taraflar arasında birden fazla talep sonucunun mahkeme önüne sunulması amacıyla getirilmesidir. Dava yığılmasında görünüşte tek dava var iken gerçekte talep sayısınınca dava mevcuttur ve söz konusu bu birden fazla talepler birbirinden bağımsızdır. Taleplerin birbirinden bağımsız olması, diğer deyişle mahkemenin önünde birden çok talep sonucu bulunması sebebiyle mahkemenin her bir talebi ayrı ayrı incelemesi ve her biri için ayrı hüküm kurması gerekir. Bu gereklilik çerçevesinde varılan önemli sonuçlardan biri de kendisini vekâlet ücretinin, her bir talep için ayrı ayrı takdir edilmesi noktasında gösterir. Gerçekten de dava yığılmasında her bir talebin tek başına dava edilme olanağı bulunduğu göre, her bir talep bakımından da ilgisi yararına ayrı ayrı vekalet ücreti takdir edilmesi gerekir. Somut olaya döndüğünde asıl dava davacısı, asıl dava davalısı aleyhine tek dilekçeyle fakat davaların yığılması niteliğinde olmak üzere, tecavüzün önlenmesi ve tazminat konulu iki asıl talep içeren bir dava açmıştır; tazminat talebi tecavüzün önlenmesi talebinin fer’i niteliğinde de değildir. Bu taleplerin her birinin ayrı ayrı reddedilmiş olması sebebiyle her bir talep bakımından davalı yararına vekâlet ücreti takdiri gerekir.” Yargıtay HGK, 09.11.2016, E.2014/11-1307, K.2016/1045 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

²¹ KIRTILOĞLU, Serhat: “Medeni Yargılama Hukukunda Objektif Dava Birleşmesi”, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 18(3), 2014, s.159.

²² AKSOY, s.206.

²³ “Davacı vekilince, Hakem Heyeti tarafından verilen 10287 ve 10294 sayılı dosyalarda verilen kararların iptali talep edilmiş, mahkemece 10287 sayılı dosya yönünden verilen Heyet kararı iptal edilmiş ise de 10294 sayılı dosya yönünden ilk derece mahkemesi olumlu veya olumsuz bir karar vermemiştir. HMK 110 maddesi uyarınca ‘dava yığılması’ metoduyla, aslında bağımsız olarak ileri sürülebilecek birden fazla talebin aynı dava içerisinde ileri sürülmesi mümkün olup, mahkemece her bir bağımsız istem hakkında ayrı ayrı karar verilmesi gerekmekte ise de, taleplerden biri hakkında karar verilmemiş olması halinde mahkemenin hakkında karar verilmeyen talep yönünden dosyayı yeniden esasa kayıt etmesi ve talep hakkında hüküm kurması gerekmekte olup,

yoktur. Dava şartları, her bir talep bakımından ayrı ayrı belirlenir. Ayrıca, birlikte ileri sürülen talepler arasında hukuki veya ekonomik bir bağın bulunması da şart değildir. Davaların yığılmasının terditli dava ile ortak yönü delillerin ikamesi ile tahkikat aşamasıdır²⁴.

IV. TERDİTLİ DAVADA TALEPLERİN AYRILMASI

Kanun koyucu davaların ayrılmasını HMK m.167’de “Davaların ayrılması” başlığı altında düzenlenmiştir. Madde gereğince mahkeme, yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için, birlikte açılmış veya sonradan birleştirilmiş davaların ayrılmasına, davanın her aşamasında, talep üzerine veya kendiliğinden karar verebilir. Bu durumda mahkeme, ayrılmasına karar verilen davalara bakmaya devam eder.

Davanın ayrılmasının şartlarını düzenleyen HMK m.167 hükmünde davaların ayrılarak görülebilmesi için öncelikle genel bir sebep düzenlenmiştir. Buna göre davaların ayrılması için en önemli sebep yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesinin sağlanmasıdır. Bu genel sebebe ilave olarak bir davanın ayrılabilmesi için davaların birlikte açılmış veya sonradan birleştirilmiş olması koşullarının da aranacağı madde metninde kaleme alınmıştır.

Davanın ayrılmasına ilişkin HMK m.167’de belirtilen koşullar, terditli dava için ele alınacak olursa; öncelikle terditli dava, dayanağı HMK m.111 olan, aynı dava dilekçesi ile aynı mahkemede açılan, birbirinden bağımsız vakıa ve taleplerin sözkonusu olmadığı sadece talepler arasında aslilik-ferilik ilişkisi bulunan bir dava türüdür. Bu bakımdan davaların ayrılması şartları arasında sayılan, birbirinden bağımsız ancak birlikte açılmış veya sonradan birleştirilmiş bir dava çeşidi değildir. Bu bakımdan HMK m.167’de davaların ayrılmasına ilişkin öngörülen koşullar, terditli davaya ilişkin HMK m.111 düzenlemesiyle bağdaşmaz.

Buna ilave olarak birbirine bağımlı taleplerden oluşan terditli dava söz konusu olduğunda, talepleri birbirinden bağımsız gibi düşünerek ayrı bir dava haline getirmenin iyi bir yargılamaya hizmet edip etmeyeceği şüphelidir. Madde metninde davaların ayrılmasının yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için düzenlendiği ifade edilmiş olmasına rağmen, birbirine tamamen bağımlı, birbirinin ikamesi şeklindeki taleplerin ayrı ayrı incelenip karara bağlanmasının, yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesine ve usul ekonomisine katkı sağlamayacağı kanaatindeyiz.

Terditli davada taleplerin ayrılması durumu usul ekonomisi bağlamında ele alınacak olursa terditli bir davada ayırma kararı verilmesi durumunda ayrılan dava veya davalar o mahkemenin esasına ayrıca kaydedilecek ve eski kayıt ile yeni kayıt birbiriyle ilişkilendirilecektir. İlk kayıt o dosyada kalan kısma münhasır olacaktır. Devamında ayrılan davanın dosyası ilk dosyada bu kısımlara ait yazıların tamamının onaylı suretleri konularak yeniden oluşturulmaktadır. Ayrılan davalar bakımından daha önce tek karar ve ilam harcı alınmış ise her biri için ayrıca harç alınır; daha önce alınan harç ayrılmış davaları da kapsıyorsa yeniden harç alınmaz. Ayrılıp yeni esas numarası alan her dava için başvuru harcı alınır. Ayırma işlemleri için yapılan masraflar ile ayrılan dosyanın duruşma gününün tebliği için gerekli olan masraf ana dosyanın gider avansından karşılanır. Gerekğinde gider avansı tamamlattırılır (HMK Yönetmeliği m.63/2-3). Neticeten terditli davanın ayrılması halinde usul ekonomisinin sadece basitlik ve zaman unsurlarının değil taraflara getireceği ek külfet göz önünde bulundurulduğunda ekonomik olma unsurunun da zedeleneyeceği açıktır.

Davayı inceleyen mahkeme, terditli olarak açılan talep ve davalar yönünden aralarında hukuki veya ekonomik yönden bağlantı bulunmadığına kanaat getirirse, davaların ayrılmasına karar verebilecektir. Buna karşın uygulamada, birbiriyle bağlantılı birden fazla talep ileri sürülerek davanın terditli şekilde açılmasına rağmen, bu taleplerden sadece biri ya da birkaçı hakkında karar verilmesi gerektiğinde, HMK m.167’nin verdiği imkandan faydalanılarak terditli olarak ileri sürülmüş olan taleplerin birbirinden ayrılarak buna ayrı bir esas numarası verildiğine rastlanmaktadır²⁵. Bunun devamında birbirinden ayrılan talepler her biri ayrı bir dava konusu olacağı için, ayrı açılmış bir dava şeklinde görülerek asli talep ayrımı gözetilmeksizin tahkikat işlemlerine girişilebilmekte ve karara bağlanabilmektedir. Diğer bir ihtimal olarak ise mahkeme, ayırma kararı verdiği yardımcı talebe ilişkin davayı, asıl taleple ilgili dava açısından bekletici mesele yaparak asıl talep ile ilgili kararından sonra ayrıca karara bağlayabilmektedir.

Bu uygulama Alman hukukundaki kısmi hükmü çağrıştırmaktadır²⁶. Alman Usul Kanunu ZPO 301.

mahkemece esasa ilişkin bir karar verilmeden kararın denetlenmesi mümkün görülmediğinden temyiz isteminin reddine karar vermek gerekmiştir.” Yargıtay 11.HD., 03.03.2017, E.2016/13685, K.2017/1263 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

²⁴ MUŞUL, s.103; TANRIVER, s.626 vd.; TEKÇE BARUT, s.46; KIRTILOĞLU, s.136.

²⁵ “Ön inceleme aşaması bitmiş olmakla tahkikat aşamasına geçilmesine, tahkikatın HMK’nın 140/3 maddesi uyarınca ön inceleme tutanağı esas alınarak yürütülmesine..., Tenkis talebi yönünden dosyanın tefriki ile ayrı bir esasa kaydedilmek suretiyle vasiyetnamenin iptaline ilişkin işbu davanın bekletici mesele yapılmasına...” Beykoz Asliye Hukuk Mahkemesi, 30.11.2023, E.2023/153; “...Mahkememizce haczin İİK.nun 97. Maddesi uyarınca yapılmış sayılmasına ilişkin kararının iptali ile haczin İİK.nun 99. maddesi uyarınca yapılmış sayılmasına karar verilmesine yönelik şikayet tefrik edilerek eldeki 2022/649 esas sırasına kaydı yapılmış, istihkak davasına ise mahkememizin 2022/639 esas sayılı dosyasında devam edilmiştir.” Adana 3. İcra Mahkemesi, 30.01.2025, E.2022/639, K.2025/57.

²⁶ Kısmi hüküm, dava konusunun bir kısmı hakkında karar verilip, kalan kısım ile ilgili olarak yargılamaya belli şartlar altında devam edilmesi, diğer bir ifade ile davacının talebinin bir kısmı hakkında nihai karar verilip kalan kısmı hakkında yargılamaya devam edilmesini konu edinir. Özellikle dava konusunun karar vermeye elverişli hale gelmiş, olgunlaşmış olan kısımları hakkında hüküm verilmesine olanak tanıyarak dava malzemesinin ve uyuşmazlığın sınırlandırılması ve çözümünü sağlamak üzere basitleşmesini sağlamak, aynı zamanda davacı açısından dava ile elde etmek istediği menfaatin, davalı açısından ise davaya ilişkin savunmaları bağlamında haklı olunan ve olunmayan kısımların belirlenerek, tarafların en kısa sürede yargılamadan beklediği sonucu sağlamak

maddesinde “kısmi hüküm” başlığı altında düzenlenen maddeye göre bir davada ileri sürülen birden fazla talepten yalnız biri veya bir kısmı, karşı davada ise asıl dava veya karşı dava kesin hükümle karara bağlanacak olgunluğa ulaşmış ise mahkemece bu talep veya miktar bakımından nihai hüküm (kısmi hüküm) verilir. Birleştirilmiş bir alacağın, dayanağı, miktarı uyumsuzluk konusu olan bir kısmı hakkında esasa ilişkin hüküm verilebilecek duruma gelinmiş ise mahkeme buna ilişkin kısmi karar verilebilir. Mahkeme, olayın özelliklerine göre kısmi hükmün verilmesini uygun görmezse, takdir yetkisi gereğince kısmi hüküm vermek zorunda değildir.

Alman hukukunda hal böyle olmakla birlikte Türk hukukunda terditli davada, birbirinin ikamesi olabilecek birden fazla talepler ileri sürülmesini rağmen bunlara ilişkin tek bir karar verilebileceğinden, ileri sürülen bu taleplerin önce bir kısmı hakkında karar verilmesi, karşı dava açılmış olan hâllerde ve asıl dava veya karşı davadan biri hakkında diğerinden önce karar verilmesi şeklinde kısmi hüküm kurulamaz²⁷. Zaten hukukumuzda buna ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır²⁸.

Doktrinde terditli davanın tanımı gereği, taleplerin ayrılmasının söz konusu olmayacağı, başka bir ifadeyle, terditli olarak ileri sürülen taleplerden birinin diğer talepten ayrılarak başka bir dava dosyası kapsamında görülmeye başlanmasının mümkün olmayacağı kabul edilmektedir. Zira böyle bir durumda ilk davanın terditli dava olmaktan çıkmış olacağı belirtilmektedir²⁹. Ayrıca terditli talep yığılması ile ilk sağlanmak istenen amacın usul ekonomisi olduğu, asıl ve yardımcı talepler bakımından davaların ayrılması ve asıl talebin yardımcı talep hakkında karar verilebilmesi için bekletici sorun hâline getirilecek olmasının beklenen bu temel amacı gerçekleştiremeyeceği ileri sürülmektedir³⁰. Son olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu m.111 uyarınca “... aynı dava dilekçesinde...” ifadesi ile kanun koyucunun asli ve ferî nitelikteki talepler bakımından davaların ayrılabilirliğini düşünmediği vurgulanmaktadır³¹.

V. TERDİTLİ DAVADA TALEPLERİN AYRILMASININ YARGILAMADA ORTAYA ÇIKARILABİLECEĞİ SORUNLAR

Terditli davanın tanımının yapıldığı HMK m.111/2 fıkrasında mahkemenin, davacının asıl talebinin esastan reddine karar vermedikçe, yardımcı talebini inceleyemeyeceğini ve hükme bağlayamayacağı düzenleme altına alınmıştır. Davayı inceleyen mahkemenin, terditli olarak açılan talep ve davalar yönünden aralarında hukuki veya ekonomik yönden bağlantı bulunmasına rağmen davayı ayırma kararı vermesi hem yargılama açısından hem de yargılama giderleri ve vekalet ücreti yönünden sorunlara neden olacaktır.

A. Yargılama Açısından Ortaya Çıkabilecek Sorunlar

Terditli dava, taleplerin kademeli olarak birbiriyle bağlantılı şekilde sunulduğu bir dava türüdür. Talepler arasında aslilik-ferilik ilişkisi olduğundan, mahkeme bu talepleri tek bir dava kapsamında ve belirli bir sırayla incelemekle yükümlüdür. HMK madde 111/2 uyarınca, asli talep hakkında karar verilmeden feri taleplere geçilemez. Bu nedenle, mahkemenin terditli davada talepleri birbirinden ayırarak ayrı davalara haline getirmesi, bu dava türünün yapısına ve amacına aykırıdır. Terditli davanın temel amacı, usul ekonomisi sağlamak ve bağlantılı talepleri tek bir süreçte çözmektir. Davaların ayrılması, daha çok birleşen davalara veya bağımsız taleplerin birleştiği durumlarda söz konusu olabilir, bu nedenle terditli dava için geçerli bir seçenek değildir.

Terditli şekilde açılan davaya bakan mahkemenin, talep ve davalara yönünden aralarında hukuki veya ekonomik yönden bağlantı bulunmasına rağmen talepleri ve davayı ayırma kararı vermesi öncelikle asıl talebe ilişkin davanın mı yoksa yardımcı talebe ilişkin davanın mı inceleneceği konusunda sorunlara neden olabilecektir. Terditli davaya bakan mahkeme, hüküm kurarken asıl talebi neden reddettiğini ve yardımcı talebi neden kabul ettiğini net bir şekilde açıklama imkanına sahiptir. Bu sayede birbiriyle bağlantılı taleplerden ilkinin reddedilme gerekçesi daha anlaşılır hale gelir ve çelişkili kararın ortaya çıkması, terditli taleplere ilişkin yapılacak gerekçelendirme ile önlenmiş olur.

Buna rağmen mahkemenin aralarında bağlantı bulunan talepleri ve davayı ayırma kararı vermesi, ayırdığı davalara ilişkin yapacağı yanlış bir değerlendirme aralarında bağlantı bulunan uyumsuzluğa ilişkin birbirine zıt farklı kararların ortaya çıkmasını neden olabileceği gibi, önce karara bağlanacak davanın neticesinin, sonra karara bağlanacak davayı konusuz bırakmasına neden olabilecektir.

Terditli davada asıl ve yardımcı talepler farklı hukuki gerekçelere dayanabilir. Mahkemenin davaları ayırması iki farklı talep içinde aslında ortak olan delillerin, ayrılmış davaların tahkikat aşamalarında ayrı ayrı yeniden toplanmasına neden olabilecektir. Bu durum usul ekonomisine aykırılık teşkil edecektir.

Sonuç olarak, aralarında sıkı bir bağ bulunan taleplere dayalı olarak açılan terditli davalarda

amacını güder. Ayrıntılı bilgi için bkz. ÇAKMAK, Gonca Duygu, Medeni Usul Hukukunda Kısmi Hüküm ve Kısmi Kesinleştirme, Arsito Yayınevi, İstanbul 2021, s.4.

²⁷ MUŞUL, s.192

²⁸ Kısmi hükümle tali talep hakkında karar verilmesi HMK md.111/2 uyarınca mümkün olmamakla birlikte, eğer dava sebepleri aynı zamanda karşılıklı ve birbirinin alternatifi olarak ileri sürülmüş ise, bu durumda usuli olarak birbirinden bağımsız iki talep hakkında kısmi hüküm ile karar verilmesi mümkün olmayacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz. AKİL, Cenk: “Genel Hatlarıyla Alman Medeni Yargılama Hukukunda Kısmi Hüküm”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (İÜHFMD)70(1), s.191. Sadece HMK’nın tahkim hükümleri arasında yer alan 436. maddenin II. fıkrasına göre “Aksi kararlaştırılmadıkça hakem veya hakem kurulu kısmi kararlar verebilir. şekilde hüküm yer almakta olup hukuk mahkemelerinde gerçekleşen yargılamada bu hükmün uygulanması mümkün değildir.

²⁹ TEKÇE BARUT, s.46.

³⁰ TEKÇE BARUT, s.46.

³¹ BİLGE, Necip/ÖNEN, Ergun: Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, AÜHF Yayınları, Ankara 1979, s.399; BULUT, Uğur: Medeni Usul Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi), Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s.192.

mahkemenin ayırma kararı vermesi, delillerin toplanması ve kararın gerekçelendirilmesi aşamalarında ciddi sorunlara neden olabilecektir.

B. Yargılama Giderleri ve Vekalet Ücreti Açısından Ortaya Çıkabilecek Sorunlar

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 323. maddesinde, davadaki hangi masrafların yargılama gideri olarak kabul edildiği ayrı ayrı sayılmak suretiyle belirlenmiştir³².

Yargılama giderlerinden sorumluluğu düzenleyen HMK m. 326 uyarınca kanunda yer alan istisnai haller dışında bütün dava masraflarından haksız dava açan veya haksız olarak aleyhine dava açılmasına sebebiyet veren kişinin sorumlu olacağı düzenlenmiştir.

Terditli davada talepler birbiri ile bağımlı olduğundan, her talep için ayrı ayrı yargılama giderlerine ve vekâlet ücretine hükmedilmez. Zira terditli dava sonucunda mahkemeye terditli olarak ileri sürülen taleplerden yalnız biri hakkında ve tek bir hüküm kurulacağı için haksız çıkan taraf tek bir vekalet ücreti ve yargılama gideri ödemeye mahkûm edilir³³.

Terditli davada davacının gerek asıl talebinin gerekse de yardımcı talebinin kabul edilmiş olması karşı tarafın yargılama giderleri ve vekalet ücretinden sorumlu tutulması için yeterlidir³⁴. Terditli davalarda, tüm kademeli talepler reddedilmedikçe karşı taraf lehine vekalet ücretine hükmedilemez.

Terditli davada davacının asli ve ferî nitelikteki taleplerinin değeri para ise veya parayla ölçülebiliyorsa, ayrıca taleplerin değerleri birbirinden farklı ise vekâlet ücreti kabul edilen talebe göre belirlenecektir. Hem asıl talebin hem de yardımcı talebin reddedilmesi halinde yine tek vekâlet ücretine hükmedilmesi gerekir. Bu durumda vekâlet ücreti belirlenirken reddedilen taleplerin toplam değeri esas alınmalıdır³⁵.

Terditli olarak ileri sürülen taleplerin paraya ilişkin olmadığı durumlarda, haklı taraf lehine maktu vekâlet ücretine hükmedilmesi gerekir. Buna karşın terditli olarak ileri sürülen talepler para veya para ile ölçülebiliyorsa (örneğin tapu iptali ve tescili davası) bu durumda nispi vekalet ücretine hükmedilmelidir³⁶.

Hal böyle olmakla birlikte davacının terditli dava taleplerinin uygulamada rastlandığı üzere mahkemece birbirinden tamamen ayrılarak incelenmesi durumunda bir başka sorun da vekalet ücretine ilişkindir. Buna göre, taleplerin ayrılması durumunda iki farklı esas numaralı dosyaya bağlı olarak iki farklı karar ortaya çıkacaktır³⁷. Bu durum her bir dosya için ayrı ayrı yargılama gideri ve vekalet ücreti doğmasına neden olacaktır. Bu netice ise en başta açılan terditli davanın niteliğine aykırı olacağı gibi kanun koyucunun

³² Yargılama giderleri; a) Başvurma, karar ve ilam harçları, b) Dava nedeniyle yapılan tebliğ ve posta giderleri, c) Dosya ve sair evrak giderleri, ç) Geçici hukuki koruma tedbirleri ve protesto, ihbar, ihtarname ve vekâletname düzenlenmesine ilişkin giderler, d) Keşif giderleri, e) Tanık ile bilirkişiye ödenen ücret ve giderler, f) Resmi dairelerden alınan belgeler için ödenen harç, vergi, ücret ve sair giderler, g) Vekil ile takip edilmeyen davalarda tarafların hazır bulundukları günlere ait gündelik, seyahat ve konaklama giderlerine karşılık hâkimin takdir edeceği miktar; vekili bulunduğu hâlde mahkemece bizzat dinlenmek, isticvap olunmak veya yemin etmek üzere çağrılan taraf için takdir edilecek gündelik, yol ve konaklama giderleri, ğ) Vekille takip edilen davalarda kanun gereğince takdir olunacak vekâlet ücreti, h) Yargılama sırasında yapılan diğer giderler şeklinde belirlenmiştir.

³³ Ayrıntılı bilgi için bkz. RÜZGARESEN, Cumhur: "Terditli Davada Yargılama Harç ve Giderleri", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 28(3), 2020, s.1007; "Davacının ilk talebi tapu iptal-tescil, bu talebin yerinde görülmemesi halinde 20.000 TL alacağı hükmedilmesine ilişkindir. Mahkemece tapu iptal-tescil talebinin reddine, alacağı yönelik talebin ise kısmen kabulü ile 20.000 TL'nin kabulüne, bozmadan sonra ıslah yapılamayacağından ıslah talebinin reddine karar verilmiştir. Terditli (kademeli) olarak açılan davalarda ilk talebin reddine bağlı olarak ikinci talep hakkında kabul kararı verilmesi durumunda iki ayrı dava için iki ayrı harç ve yargılama giderlerine hükmedilemez. İkinci talep hakkında verilen karara göre harç, vekalet ücreti ve diğer yargılama giderleri hakkında hüküm kurulur." Yargıtay 8.HD., 12.12.2018, E.2018/12122, K.2018/20052 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

³⁴ "Davacı baba, kademeli (terditli) olarak dava açmış, öncelikle müşterek çocuğun velayetinin davalı anneden alınarak kendisine verilmesini, bu talebi kabul edilmediği takdirde ise müşterek çocuk ile kişisel ilişkinin yeniden düzenlenmesini istemiştir. Davacı babanın velayetin değiştirilmesine dair talebi reddedilmiş, ancak kişisel ilişkinin yeniden düzenlenmesine yönelik talebi kabul edilerek karar verilmiştir. Davada kısmen kabul söz konusu değildir. Dava terditli olarak açılmış olup; iki ayrı dava değil, tek dava vardır. O halde davacının kademeli talebi kabul edildiğinden davacı yararına karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca maktu vekalet ücreti takdiri ve yapmış olduğu yargılama giderlerine hükmedilmesi gerekirken, davalı yararına vekalet ücreti ve yargılama giderlerine karar verilmesi doğru görülmemiştir." Yargıtay 2.HD., 14.12.2016, E.2016/21587, K.2016/15987 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

³⁵ RÜZGARESEN, s.1015; TEKÇE BARUT, s.173.

³⁶ RÜZGARESEN, s.1015; ALDEMİR, Hüsnü: Hukuk Davalarında Yargılama Giderleri, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2019, s.1105; TEKÇE BARUT, s.173.

³⁷ İcra mahkemesinde terditli dava şeklinde açılan ve asıl talep olarak şikâyet ve yardımcı talep olarak ise istihkak talep edilen bir davada, mahkeme öncelikle davayı tefrik etmiş, davacının her bir talebi ayrı dosya haline getirilmiş, sonrasında da mahkeme her iki davayı da reddederek davacıyı ikişer kez yargılama gideri ve vekalet ücretine mahkûm etmiştir; "Mahkememizce haczin İİK.nun 97. Maddesi uyarınca yapılmış sayılmasına ilişkin kararının iptali ile haczin İİK.nun 99. maddesi uyarınca yapılmış sayılmasına karar verilmesine yönelik şikâyet tefrik edilerek mahkememizin 2022/649 esas sırasına kaydı yapılmış olup, yapılan yargılama sonunda 14/04/2023 tarihli 2023/204 sayılı karar ile, Şikâyetin REDDİNE, -Alınması gerekli 262,30 TL harçtan, dava açılırcın yatırılan 117,70 TL harcın mahsubu ile bakiye kalan 144,60 TL harcın davacıdan tahsili ile hazineye irad kaydına, -Karar tarihinde yürürlükte bulunan AAÜT uyarınca hesaplanan 2.100,00 TL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalı alacaklıya verilmesine..." Adana 3. İcra Mahkemesi, 30.01.2025, E.2022/639, K.2025/57; "...davacı şirketin, mahcuz malların kendisine ait olduğu yönündeki iddiaları soyut nitelikte olup davacı tarafından somut bir delil ibraz edilmediğinden mülkiyet karinesinin aksinin davacı 3.kişi tarafından ispat edilemediği anlaşılmış bu nedenle İstihkak Davasının REDDİNE, Başvuru harcı peşin alındığından yeniden alınmasına yer olmadığına, -Davacı tarafından dava açılırcın yatırılan 1.172,16 TL Peşin harçtan 615,40 TL maktu peşin harcın mahsubu ile fazla yatırılan 556,76 TL harcın karar kesinleştiğinde ve talep halinde davacıya iadesine, -Karar tarihinde yürürlükte bulunan AAÜT uyarınca asıl alacak değeri üzerinden hesaplanan 12.000,00 TL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalı alacaklıya verilmesine, -Davacı tarafından yapılan yargılama giderlerinin üzerinde bırakılmasına karar verilmiştir." Adana 3. İcra Hukuk Mahkemesi, 14.04.2023, E.2022/649, K.2023/204.

amacı ve usul ekonomisi ile de çelişecektir³⁸.

Vekalet ücretine ilişkin ortaya çıkabilecek sorunu somutlaştırmak gerekirse, terditli şekilde açılan davada mahkeme davayı ayırmış ve davacının asıl talebi hakkında kabul kararı vermiş olsun, bu durumda doğal olarak vekalet ücreti ve yargılama giderleri karşı tarafa yüklenecektir. Bundan sonraki aşamada ayrılan yardımcı talebe ilişkin dava konusuz kalmış olsa bile yargılama giderlerine ve vekalet ücretine ilişkin ikinci bir karar verilmek zorunda kalınacaktır³⁹.

Aksi durumda davacının terditli davadaki asıl talebinin reddedildiği takdirde ise davacı ayrılan yardımcı talebinde haklı çıksa dahi en başta asıl talebinde haksız çıktığı için karşı taraf lehine vekalet ücreti ve yargılama giderlerini ödemek zorunda kalacaktır. Sonradan lehine çıkan yardımcı talebi neticesinde hak kazanacağı vekalet ücreti ve yargılama giderlerini tahsil etmekle uğraşacaktır. Bu durum ise terditli davada tek bir hüküm verilir ve tek bir vekalet ücretine hükmedilir kuralı ile bağdaşmayacaktır.

Üçüncü ihtimalde ise davacının terditli davadaki hem asıl talebinin hem de yardımcı talebinin mahkemece reddi veya kabulü durumunda davacı ayrılan taleplerine bağlı dava dosyaları nedeniyle iki kez vekalet ve yargılama giderine hak kazanacak veya tam tersi ihtimalde bu masrafları ödemek zorunda kalacaktır⁴⁰. Bu durum ise açılan terditli davanın niteliği, kanun koyucunun amacı ve usul ekonomisi ile bağdaşmayacaktır.

VI. SONUÇ

Türk hukukunda HUMK zamanında kanunda açıkça düzenleme olmadığı halde uygulamada sıkça başvurulmuş terditli dava çeşidi, HMK m.111’de “terditli dava” başlığı altında müstakil olarak düzenlenerek mevzuatımıza dahil edilmiştir.

Terditli dava, davacıya aynı davalıya karşı aralarında hukuki veya ekonomik bağlantı bulunan birden fazla talebin aralarında aslilık ve fer’ilik ilişkisi kurarak aynı dava dilekçesinde ileri sürebilme imkânı sunar. Terditli davalarda mahkemeden istenen taleplerden biri asıl taleptir; ikincisi ise yardımcı (fer’i) taleptir. Davacı, mahkemeden ilk önce asıl talebi hakkında karar verilmesini ister, yardımcı talebini ise asıl talebin reddedilmesi ihtimali için yapar.

Mahkeme öncelikle asıl talep konusunda bir kanaate varmaya çalışır, bu talep konusundaki kanaati olumsuz yönde oluştuğunda, yardımcı talebi inceleyip o konuda bir sonuca ulaşarak karar verir. Terditli davada davacının asıl talebi hüküm altına alınmışsa yardımcı talebi hakkında herhangi bir karar verilmesine gerek kalmaz. Terditli davada davacının hem asıl hem de yardımcı talebine ilişkin tahkikat aşamaları birlikte yürütülür ve hem asıl hem de yardımcı talebi hakkında aynı anda karar verilir. Bu karar aynı zamanda tek bir yargılama gideri ve vekalet ücretini içerir. Bu yönleriyle terditli dava, davaların daha kısa sürede, basit, ve uygun maliyetlerle çözüme kavuşturulması anlamına gelen usul ekonomisine olumlu katkı sağlar.

Terditli davanın belirtilen faydalarına rağmen uygulamada, mahkemelerin HMK m.167’nin verdiği imkândan faydalanarak terditli dava olarak ileri sürülmüş olan talepleri birbirinden ayırarak ayrı dosyalar halinde karar verdiğine rastlanmaktadır. Terditli davanın temel amacı, usul ekonomisi sağlamak ve bağlantılı talepleri tek bir süreçte çözmektir. Mahkemenin terditli davada talepleri birbirinden ayırarak ayrı davalar haline getirmesi, bu dava türünün yapısına ve amacına aykırıdır. Öte yandan mahkemenin ayırma kararı vermesi, delillerin toplanması ve kararın gerekçelendirilmesi aşamalarında ciddi sorunlara neden olabileceği gibi ayrılan her bir dosya için ayrı ayrı yargılama gideri ve vekalet ücreti doğmasına neden olabilecektir. Bu durum ise yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesine ve usul ekonomisine olumsuz tesir edecektir.

KAYNAKÇA

- AKİL, Cenk: “Genel Hatlarıyla Alman Medeni Yargılama Hukukunda Kısmi Hüküm”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (İÜHFMD)70(1), 2012, s.179-201.
- AKSOY, Elif: “Objektif Dava Birleşmesi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, (117), 2015, s.201-232.
- ALDEMİR, Hüsnü: Hukuk Davalarında Yargılama Giderleri, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2019.
- ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder/TAŞPINAR AYYAZ, Sema: Medeni Usul Hukuku, 2. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2016.
- ASLAN, Kudret: “Medeni Usul Hukukunda Davanın Açılmamış Sayılmasının Etkileri”, Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi, 9(25), 2013, s. 29-113.

³⁸ “Dava, tapu iptali ve tescil, bu olmaz ise ödenen bedelin iadesi istemi ile açılmıştır. Terditli dava 6100 sayılı HMK’nın 111. maddesinde düzenlenmiştir. Terditli davalarda aynı davalıya karşı birden fazla talep, aralarında bir aslilık fer’ilik ilişkisi kurmak suretiyle aynı dava dilekçesinde ileri sürülebilir. Ancak bu talepler arasında hukuki bağlantının bulunması şarttır. Öte yandan, anılan Yasa’nın 111/2. maddesinde belirtildiği üzere mahkeme davacının asıl talebinin esastan reddine karar vermedikçe, fer’i talebini inceleyemez ve hükme bağlayamaz. Bu dava türünde iddia edilen taleplerin biri veya birkaçının reddedilmiş olması tüm kademeli talepler reddedilmedikçe karşı taraf lehine avukatlık ücreti takdirini gerektirmez. Bu nedenle bölge adliye mahkemesince, davacıların ikinci kademedeki alacak isteminin kabulüne karar verildiğine göre, reddedilmiş sayılan birinci kademedeki tapu iptali ve tescil istemi nedeniyle davalı arsa malikleri yararına vekalet ücreti ve harca hükmedilmesi ve ayrıca arsa sahiplerince yapılan yargılama giderlerinin davacıardan alınması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 6.HD., 06.10.2022, E.2021/5570, K.2022/4606 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

³⁹ “Somut olayda mahkemece terditli davalardan iki haklı ihtar nedeniyle tahliye kararı verilmiş, diğer üç tahliye talebinin yerinde olmadığından davanın reddine karar verilmiş ve davalı da kendisini bir vekil ile temsil ettirdiğinden davalı lehine 3 ayrı vekalet ücreti takdir edilmiş ise de HMK m.111/2 uyarınca davacının fer’i taleplerinin de incelenerek davalı lehine vekalet ücreti takdir edilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 3.HD., E.2017/6370, K.2017/16415 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

⁴⁰ “Terditli (kademeli) olarak açılan davalarda ilk talebin reddine bağlı olarak ikinci talep hakkında kabul kararı verilmesi durumunda iki ayrı dava için iki ayrı harç ve yargılama giderlerine hükmedilemez. İkinci talep hakkında verilen karara göre harç, vekalet ücreti ve diğer yargılama giderleri hakkında hüküm kurulur.” Yargıtay 3.HD., 22.05.2023, E.2023/304, K.2023/1538 www.yargitay.gov.tr (Erişim: 18.02.2025).

- ATALI, Murat/ERMENEK, İbrahim/ERDOĞAN, Ersin: Medenî Usûl Hukuku, 3. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2020.
- BİLGE, Necip/ÖNEN, Ergun: Medenî Yargılama Hukuku Dersleri, AÜHF Yayınları, Ankara 1979.
- BUDAK, Ali Cem/KARAASLAN, Varol: Medenî Usul Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara 2020.
- BULUT, Uğur: Medenî Usûl Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi), Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- ÇAKMAK, Gonca Duygu, Medenî Usul Hukukunda Kısmi Hüküm ve Kısmi Kesinleştirme, Arsito Yayınevi, İstanbul 2021.
- ERUYGUR, Kemal Haluk/ERDEM, Abdullah: “Terditli Dava Taleplerinde Dava Şartı Arabuluculuk”, Gaziantep Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2(1), 2024, s.1-18.
- KILINÇ, Ayşe: “Bir Yargıtay Kararı Işığında Terditli Dava ve Terditli Davada Hüküm Konusunun İncelenmesi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 69(2), 2020, s.541-566.
- KIRTILOĞLU, Serhat: “Medenî Yargılama Hukukunda Objektif Dava Birleşmesi”, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 18(3), 2014, s.133-172.
- KİRAZ, Taylan Özgür: 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Getirilen Yenilikler, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2012.
- KURU, Baki/AYDIN, Burak: Medenî Usul Hukuku El Kitabı C. I, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2021.
- KURU, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü C. II, Demir Demir Yayıncılık, İstanbul 2001.
- MUŞUL, Timuçin: Medenî Usul Hukukunda Terdit İlişkileri, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2009.
- PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/ÖZEKES, Muhammet: Medenî Usûl Hukuku Ders Kitabı, 6. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018.
- PEKCANITEZ, Hakan: Pekcanitez Usul Medenî Usul Hukuku C. II, 17. Baskı, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul 2017.
- POSTACIOĞLU, İlhan E./ALTAY, Sümer: Medenî Usûl Hukuku Dersleri, 8. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020.
- ROSENBERG, Leo/SCHWAB Karl/GOTTWALD, Peter: Zivilprozessrecht, 15. Auflage, C.H. Beck, München 2013.
- TANRIVER, Süha: Medenî Usûl Hukuku C.1, 6. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2024.
- TEKÇE BARUT, Fatma Nur: Medenî Usul Hukukunda Terditli Talep Yığılması, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2022.
- TOPALOĞLU, Ali: “Terditli Davalar Açısından HMK’nın Görev Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, İzmir Barosu Dergisi 14(1), 2014, s.64-100.
- TUTUMLU, Mehmet Akif: “Terditli Davada Hüküm Kurma Sorunu”, Terazi Hukuk Dergisi, (97), 2014, s.92-94.
- YILMAZ, Ejder: Hukuk Sözlüğü, 4. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2011.

Yazar Beyanı | Author's Declaration

Mali Destek | Financial Support: Yazar Aziz Serkan ARSLAN, bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır. | Aziz Serkan ARSLAN, who is the author has not received any financial support for the research, authorship, or publication of this study.

Yazarların Katkıları | Authors's Contributions: Bu makale yazar tarafından tek başına hazırlanmıştır. | This article was prepared by the author alone.

Çıkar Çatışması/Ortak Çıkar Beyanı | The Declaration of Conflict of Interest/Common Interest: Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir. | No conflict of interest or common interest has been declared by the author.

Etik Kurul Onayı Beyanı | The Declaration of Ethics Committee Approval: Çalışmanın herhangi bir etik kurul onayı veya özel bir izne ihtiyacı yoktur. | The study doesn't need any ethics committee approval or any special permission.

Araştırma ve Yayın Etiği Bildirgesi | The Declaration of Research and Publication Ethics: Yazar, makalenin tüm süreçlerinde İnÜHFD'nin bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyduğunu ve verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığını, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde İnÜHFD'nin ve editör kurulunun hiçbir sorumluluğunun olmadığını ve bu çalışmanın İnÜHFD'den başka hiçbir akademik yayın ortamında değerlendirilmediğini beyan etmektedir. | The author declares that he complies with the scientific, ethical, and quotation rules of İnÜHFD in all processes of the paper and that he does not make any falsification of the data collected. In addition, he declares that İnönü University Law Review and its editorial board have no responsibility for any ethical violations that may be encountered, and that this study has not been evaluated or published in any academic publication environment other than İnönü University Law Review.